

אות המציל היהודי הוענק לאשה שהצילה בשואה בתחבולות 40 חניני חוות הכשרה של עליית הנוער בהולנד

יצחק הילדסהימר |

שושנה ינטיה ליטין-סרלואי.
צילום רפרודוקציה: ברנו שרביט

« בטקס שנערך בירושלים ביום השואה השבוע בירושלים לשם הענקת 'אות המציל היהודי' קיבלו את האות ארבעה מצילים יהודים שהצילו יהודים במהלך השואה בהולנד, פולין וצרפת.

האותות הוענקו למצילים שושנה ינסיה ליטין-סרלואי, אלן אלי-וטרמן, שמחה קאז'ק רותם ופול ז'ניבסקי. אות המציל היהודי נוסד לפני שנים אחדות על ידי ארגון בני ברית העולמי לנוכח העובדה ש'יד ושם' מעניקה את אות חסיד אומות העולם לפי החוק רק למי שאינם יהודים שהצילו יהודים. אחת מהארבעה היא שושנה

ינסיה ליטין-סרלואי שנולדה בהולנד ונרצחה בסופו של דבר על ידי הנאצים בצ'קוסלובקיה ב-1945. שושנה ניהלה יחד עם בעלה ד"ר מנפרד ליטין את חוות הכשרה של עליית הנוער בעיר האודה (Gouda) בהולנד מטעם ההסתדרות הציונית. לאחר כיבוש הולנד על ידי גרמניה במאי 1940 הבינה שושנה שיש לתכנן את פינוי 40 החניכים מהחוה. היא יצרה קשר עם המחתרת של יופ ווסטרוויל והחלה בשיתוף פעולה עם חבר המחתרת היהודי יואכים סימון ממקבלי אות המציל היהודי. היא הצליחה להציל שלושה מחניכי החווה שהצטוו להתייצב בתחנת הרכבת המקומית לקראת גירוש למחנה המעבר פייכט, משם נשלחו היהודים למחנות ריכוז והשמדה. בעזרת רופא הבית של החווה ומנהל בית החולים המקומי שושנה הכריזה ששלושת החניכים הם חולי דיזנטריה והביאה לאישפוזם בכיוד בבית החולים וגם הכניסה את החווה להסגר מלא בהוראת בית החולים. בכך הצילה את החניכים.

ב-1942 שושנה, יחד עם סימון ובסיועו של דירק ואן סחייק שעבד בחווה, הצליחה לארגן לכל אנשי חוות הכשרה תעודות זהות ללא הסימון 'J' (האות ליהודי) וכן תלושי מזון וכתובות של מקומות מסתור ונתיבי בריחה. באפריל 1943 נערכה האקציה הגדולה בחאודה והגיעו צווים לכל יושבי החווה להתייצב בתחנת הרכבת לפינוי למחנה פייכט. חלק מאנשי החווה ירדו בתחנות בדרך ופנו למקומות המחבוא המתוכננים; אחרים נסעו באמצעי תחבורה חלופיים והגיעו למקומות המסתור. כל החניכים הגיעו בשלום למקומות המסתור. בעלה של שושנה ד"ר מנפרד ליטין נתפס בדרכו למקום המחבוא בעיר דן האג. ניסיון לחצו משם לא צלח והוא הועבר למחנה וסטרבורק ומשם לטרזינשטאדט ואח"כ לאושוויץ.

לאחר פינוי החווה, שושנה התגוררה עם בנה גדעון בעיירה ריבק והמשיכה לנהל משם את תיאום כל פעולות ההצלה של החניכים. ביוני 1944 שושנה נעצרה בתחנת הרכבת בעיר אוטרקט על ידי האס.אס., כנראה בעקבות הלשנה. היא גורשה למחנה וסטרבורק שם פגשה את בעלה. שניהם נשלחו לאושוויץ. ד"ר מנפרד נרצח שם בפברואר 1945 ושושנה נשלחה למחנה עבודה בכפייה בצ'קוסלובקיה. באפריל 1945 (כחודש לפני סיום מלחמת העולם השנייה), היא נספתה באחד ממצעדי המוות שהוציאו הגרמנים ממחנה Zwodau. את האות קיבל על שמה בטקס בנה, גדעון לוטן.